

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยเป็นประเทศที่อยู่ในระหว่างการปฏิรูปการศึกษา เพื่อเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาให้เหมาะสมกับการพัฒนาการศึกษา แต่ในการจัดการศึกษานั้น จำเป็นจะต้องดูพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง ตลอดจนความหวังและความต้องการของประชาชนในชาติ ดังนั้นการจัดการศึกษาให้แก่เยาวชน ก็ต้องจัดให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและความต้องการของประเทศชาติด้วย ซึ่งการจัดการศึกษาที่จะเป็นไปตามจุดมุ่งหมายดังกล่าว จะดำเนินไปด้วยดีต้องอาศัยองค์ประกอบหลายประการซึ่งสอดคล้องกันและสนับสนุนซึ่งกันและกัน องค์ประกอบต่าง ๆ นั้นต่างก็มีความสำคัญอยู่ในตัวของมันเองทั้งสิ้น และองค์ประกอบต่าง ๆ นั้นถ้าจะพิจารณาให้แคบลงไปอีก เกี่ยวกับด้านการเรียนการสอนโดยตรงแล้วจะเห็นได้ว่า "ครู" เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญยิ่ง ซึ่งเจริญผล สุวรรณโชติ¹ ได้กล่าวไว้ว่า "ประเทศชาติใดที่มีครูดี มีคุณธรรม มีสมรรถภาพในการเป็นครูสูง ย่อมทำให้การศึกษาในทุกๆ ระดับมีคุณภาพสูงยิ่งขึ้น และนั่นก็คือการพัฒนาประเทศในทุกๆ ด้านจะเจริญขึ้นอย่างแน่นอน" เพราะครูเป็นผู้ให้การศึกษา ให้การอบรมและให้วิธีการต่างๆ แก่เยาวชน เพื่อจะได้นำไปปรับปรุงตัวเองและพัฒนาประเทศชาติตามความ

¹ เจริญผล สุวรรณโชติ, รูปแบบการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ที่สุทธิสารการพิมพ์, 2521), หน้า 7.

เหมาะสม แต่ครูผู้ซึ่งมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศชาติก็อย่างมีประสิทธิภาพ นั้น ก็เป็นผลที่ไ้มาจากการผลิตครูที่มีประสิทธิภาพของสถาบันการผลิตครูแต่ละแห่ง ซึ่งฝ่าย การผลิตครูจะต้องปฏิบัติงานในด้านการผลิตครูและจัดการกระทำกับสิ่งต่างๆที่เกี่ยวข้องให้พร้อม เพื่อจะให้ไ้ได้ผลผลิตที่ไ้ได้ออกมามีคุณภาพดีที่สุดใน กังที่ บุญถิ่น อัครถาวร¹ ไ้กล่าววว่า

การศึกษามีอิทธิพลต่อการบูรณาการทางการเมือง ความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ และความเป็นปึกแผ่นของสังคม จากอิทธิพลของการศึกษานี้ทำให้มีการทุ่มเทเงินทองจัดการศึกษาแก่เยาวชนของประเทศชาติเป็นการใหญ่โดยไ้เห็นว การลงทุนจัดการศึกษา เป็นการลงทุนทางเศรษฐกิจอย่างหนึ่ง ฉะนั้นสิ่งทีไ้คาดหวังจากการลงทุนก็คือ "ผลผลิตทางการศึกษา" ทีไ้คุ้มค่า การจะไ้ได้ผลผลิตทีไ้คุ้มค่าออกมานั้น จะต้องมีขบวนการผลิตทีไ้ถูกต้อง นั่นก็คือการศึกษาทีไ้ดีต้องมี หลักสูตรคือ ครูดี ตำรา-แบบเรียน-อุปกรณ์ทีไ้ดี การเรียน- การสอน- การอบรมทีไ้ดี การจัดกิจกรรมทีไ้ดี การบริหาร- การอำนวยความสะดวกทีไ้ดี

การผลิตครูของสถาบันการฝึกหัดครู เพื่อจะไ้ได้ครูทีไ้มีสมรรถภาพในการสอนแต่ละวิชานั้น จำเป็นอย่างยิ่งทีไ้จะต้องคำนึงถึงการจัดการระบวนการเรียนการสอนภายในสถาบัน การฝึกหัดครูให้ไ้เป็นระบบและมีวิธีการทีไ้ถูกต้อง เช่น เกี่ยวกับการผลิตครูวิทยาศาสตร์ เพื่อไปสอนวิชาวิทยาศาสตร์ตามโรงเรียนต่างๆ สถาบันการฝึกหัดครูจึงต้องจัดเตรียมสิ่งต่างๆ ทีไ้เกี่ยวข้องกับการผลิตครูวิทยาศาสตร์ เช่น หลักสูตรวิชาเอกวิทยาศาสตร์ หนังสือตำราเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ อุปกรณ์- สื่อการสอนวิทยาศาสตร์ และทีไ้สำคัญอีกอย่างก็คือ เตรียมบุคลากรในการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ภายในสถาบันการฝึกหัดครูให้พร้อม เพราะจะทำให้ ผู้ทีไ้ไ้ศึกษาวิชาเอกวิทยาศาสตร์สำเร็จออกไปแล้ว สามารถจะนำเอาวิธีการต่างๆทีไ้ไ้ศึกษาคนควาไปปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนต่างๆ

---

¹บุญถิ่น อัครถาวร , "แนวนโยบายการผลิตครูในอนาคต", เอกสารชุดแผนแพรงการศึกษาอันคัม 10 งานพัฒนาการศึกษา , (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา , 2514), หน้า 12.

เสียใหม่ และยังสามารถนำเอาความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวันอีกด้วย ตลอดจนสามารถจะถ่ายทอดความรู้ วิธีการต่างๆ ให้แก่นักเรียน เพื่อให้เป็น คนคิดอย่างมีเหตุผล คิดหาวิธีการต่างๆ ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ดังที่ ชีระชัย ปุณฺณโชติ¹ ได้กล่าวถึงการสอนวิทยาศาสตร์สมัยใหม่ว่า

ครูวิทยาศาสตร์ส่วนมากมักจะสอนแต่สิ่งที่อยู่ในบทเรียนโดยไม่มีจุดหมายที่แท้จริงเลย วิทยาศาสตร์มิได้เป็น นวัตกรรมรายการขอเท็จจริงต่างๆ ทางวิทยาศาสตร์ที่จะคงบรรจลงในสมองของนักเรียนเท่านั้น สิ่งที่สำคัญในการศึกษาทางวิทยาศาสตร์ก็คือความเข้าใจในข้อสรุป หรือหลักการทางวิทยาศาสตร์ ทักษะในการใช้เครื่องมือ ทักษะในการเก็บรวบรวมข้อมูล ทักษะในการคิดอย่างมีเหตุผล ตลอดจนทักษะในการแก้ปัญหาโดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์และการปลูกฝังทัศนคติ ความสนใจ ความซาบซึ้งคุณวิทยาศาสตร์ สำหรับข้อเท็จจริงต่างๆ ทางวิทยาศาสตร์ เป็นเพียงส่วนย่อยส่วนหนึ่งที่เราคองการให้ครูเรียนมีความรู้ เท่านั้น การสอนวิทยาศาสตร์สมัยใหม่นี้ ครูต้องมีความรู้ความเข้าใจในปรัชญาทางวิทยาศาสตร์ และจิตวิทยาการ เรียนรู้ เป็นอย่างดี และมีความชำนาญหรือทักษะเพียงพอในการที่จะสอน การสอนหรือการถ่ายทอดเนื้อหาและข้อเท็จจริงทางวิทยาศาสตร์ให้แก่นักเรียนเป็นนุการง่าย แต่การสอนให้นักเรียนรู้จักแก้ปัญหาโดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ เป็นสิ่งที่ทำได้ยาก ครูมีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาวิทยาศาสตร์ และมีความรู้ความชำนาญในวิธีสอนอย่างดี ไม่เพียงแต่จะสามารถทำให้นักเรียนรู้จักแก้ปัญหิต่างๆ อย่างฉลาด โดยอาศัยวิธีวิทยาศาสตร์ในท้องทดลองเท่านั้น แต่ยังสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียน

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ชีระชัย ปุณฺณโชติ , "การสอนวิทยาศาสตร์สมัยใหม่" , วิทยาศาสตร์

โดยเหตุนี้การจัดการ เรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์จึงมีความสำคัญมาก ควรจัดให้นักเรียนได้มีโอกาสเรียนวิชาวิทยาศาสตร์มากๆ คือให้นักเรียนได้เรียนตั้งแต่เมื่อเริ่มเข้าเรียนในชั้นประถมศึกษาและเลาเรียนติดต่อกันไปจนกระทั่งจบชั้นมัธยมศึกษาเป็นเวลาเรียนนานประมาณ 10 - 12 ปี จึงจะทำให้นักเรียนได้รับความรู้ ทักษะ และทัศนคติทางวิทยาศาสตร์ เพื่อทำให้นักเรียนเป็นคนที่มีความสามารถของประเทศ แต่การสอนเพื่อให้บรรลุและ เป็นไปตามเป้าหมายอันนี้ไม่ใช่สิ่งที่จะเกิดขึ้นได้ง่ายๆ บุคคลผู้มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการชักจูงให้นักเรียนได้เกิดสิ่งต่างๆ ใค่นั้นคือ "ครูวิทยาศาสตร์" เพราะคุณภาพการ วิชาวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนขึ้นอยู่กับสมรรถภาพในการจัดการ เรียนการสอนของครูวิทยาศาสตร์ เป็นประการสำคัญ ซึ่ง บุญถิ่น อัครถาวร¹ ได้กล่าวไว้ว่า

สภาพในการจัดการ เรียนการสอนวิทยาศาสตร์ในบ้านเมืองเรา มีใช้สภาพในต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา เยอรมันนี อังกฤษ ฝรั่งเศส ซึ่งเขามีความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์อย่างสมบูรณ์ พอนึกถึงสภาพของเราบ้าง บางทีเราจะสอนก็ไม่รู้เอาอะไรไปสอน จะหาหนังสือ ตำราถ้าไม่มี ใครแต่ก็อ้ออ้อใจไม่รู้จะแก้ไขอย่างไร สิ่งที่เราน่าจะปฏิบัติคือ ควรจะพยายามสร้างสมตำราและอุปกรณ์เสียก่อน และอบรมครูในการใช้ตำราและอุปกรณ์แล้วจึงประกาศใช้หลักสูตร เมื่อมีตำราและครุฑลอกจนอุปกรณ์เรียบร้อยแล้ว

จากคำกล่าวอันนี้ซึ่งเป็นแนวทางที่ทำให้ผู้วิจัยได้มองเห็น ปัญหาการเรียนการสอน วิชาเอกวิทยาศาสตร์ระดับปริญญาตรีในวิทยาลัยครู เนื่องจากวิทยาลัยครูเพิ่งเริ่มเปิดสอนในระดับปริญญาตรีเมื่อ 3 - 4 ปีมานี้เอง จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจและต้องการที่จะศึกษาว่า วิทยาลัยครูมีความพร้อมแล้วหรือยัง เกี่ยวกับการจัดการ เรียนการสอนวิชาเอกวิทยาศาสตร์ เพื่อผลิตครูวิทยาศาสตร์

¹บุญถิ่น อัครถาวร , การเตรียมการสอนและปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม , (พระนคร : โรงพิมพ์บรรณาร , 2507) , หน้า 60 .

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการเรียนการสอนวิชาเอกวิทยาศาสตร์ระดับปริญญาตรีในวิทยาลัยครู จากเรื่องต่างๆดังนี้ .

- ก) หลักสูตร
- ข) เนื้อหาวิชาและตำราเรียน
- ค) การเรียนการสอน
- ง) สื่อการสอนและห้องปฏิบัติการ
- จ) การวัดผล
- ฉ) ปัญหาเกี่ยวกับอาจารย์ผู้สอน
- ช) ปัญหาเกี่ยวกับผู้เรียน

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาและอาจารย์วิทยาศาสตร์ เกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์

ขอบเขตของการวิจัย

1. ในการวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะปัญหาการเรียนการสอนวิชาเอกวิทยาศาสตร์ระดับปริญญาตรีในวิทยาลัยครู เฉพาะในก้าน

- ก) หลักสูตร
- ข) เนื้อหาวิชาและตำราเรียน
- ค) การเรียนการสอน
- ง) สื่อการสอนและห้องปฏิบัติการ
- จ) การวัดผล
- ฉ) ปัญหาเกี่ยวกับอาจารย์ผู้สอน
- ช) ปัญหาเกี่ยวกับผู้เรียน

2. กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ทำการวิจัย เป็นนักศึกษาและอาจารย์ในวิทยาลัยครูต่างๆ
ที่เปิดสอนวิชาเอกวิทยาศาสตร์ระดับปริญญาตรี เท่านั้น ได้แก่

- 1) วิทยาลัยครูจันทร เกษม
- 2) วิทยาลัยครูธนบุรี
- 3) วิทยาลัยครูพระนคร
- 4) วิทยาลัยครูสวนกุหลาบ
- 5) วิทยาลัยครูสวนสุนันทา
- 6) วิทยาลัยครู เพชรบุรีวิทยาลัยสงครณา
- 7) วิทยาลัยครู เพชรบุรี
- 8) วิทยาลัยครูนครปฐม
- 9) วิทยาลัยครูเทพสตรี ลพบุรี
- 10) วิทยาลัยครูนครสวรรค์
- 11) วิทยาลัยครูนครราชสีมา
- 12) วิทยาลัยครูอุตรธานี
- 13) วิทยาลัยครูอุบลราชธานี
- 14) วิทยาลัยครู เชียงใหม่
- 15) วิทยาลัยครูยะลา
- 16) วิทยาลัยครูสงขลา
- 17) วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช
- 18) วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา

ความจำกัดของการวิจัย

งานวิจัยนี้มีความจำกัดอยู่ด้วย

1. เครื่องมือซึ่งเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง
2. เวลาที่ทำการวิจัยมีเวลาเพียงหนึ่งภาคการศึกษา

ข้อตกลงเบื้องต้น

คำตอบที่ได้จากแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ ถือว่าเป็นความรู้สึกที่แท้จริง และตรงกับสภาพความเป็นจริงของผู้ตอบ

ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย

1. เป็นประโยชน์แก่กรรมการฝึกหัดครู ในการปรับปรุงหลักสูตร ประมวลการสอน เนื้อหาวิชาวิทยาศาสตร์ วิธีการสอน สื่อการสอน ตลอดจนการส่งเสริมความรู้ของอาจารย์ผู้สอน
2. เป็นแนวทางแก่ผู้บริหารการศึกษาของสถาบันฝึกหัดครู ในการแก้ไขปัญหาดังๆ เช่น หลักสูตร วิธีการสอน สื่อการสอน การวัดผล
3. เป็นข้อมูลสำหรับอาจารย์ผู้สอนวิชาเอกวิทยาศาสตร์ ในการปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
4. เป็นข้อมูลสำหรับผู้ที่จะทำการศึกษา วิจัย เกี่ยวกับหลักสูตร ของกรรมการฝึกหัดครูต่อไป

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การเรียน หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนไปในทิศทางที่ปรารถนาตามจุดมุ่งหมาย

การสอน หมายถึง การจัดประสบการณ์ต่างๆ ให้แก่ผู้เรียน

อาจารย์ หมายถึง ผู้ที่ทำการสอนวิชาเอกวิทยาศาสตร์ระดับปริญญาตรีใน

วิทยาลัยครู

นักศึกษา หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีปีที่ 1 และปีที่ 2

ซึ่งเรียนวิชาเอกวิทยาศาสตร์ในวิทยาลัยครู

วิชาเอกวิทยาศาสตร์ หมายถึง วิชาเอกวิทยาศาสตร์ทั่วไป ซึ่งประกอบด้วย

วิชาเคมี วิชาชีววิทยา วิชาฟิสิกส์และวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป

ระดับปริญญาตรีของสถาบันการฝึกหัดครู หมายถึง ระดับการศึกษาในวิทยาลัยครู ซึ่งเป็นช่วง 2 ปีสุดท้ายต่อจากระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย